

N:o 42.

Ank. till Riksd. kansli den 8 april 1904, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående offentliggörande af handlingar i patentärenden.

Lagutskottet har till behandling fått mottaga en af herr *M. F. Nyström* i Andra Kammaren väckt motion, n:o 103, så lydande:

»Vid 1900 års riksdag lades till tryckfrihetsförordningens 2 § ett så lydande moment:

»Att ansökning om patent äfvensom öfriga handlingar i ärende angående sådan ansökning samt patentmyndighetens protokoll och beslut däri icke må, i hvad de angå uppfinning, därå ej patent beviljats, utan sökandens medgifvande utlämnas i vidsträcktare mån än som föranledes af gällande förordning angående patent och de ytterligare föreskrifter, som kunna, i den ordning 87 § regeringsformen stadgar, varda meddelade. Den häremot bryter, böte femtio riksdaler.»

Den begränsning af patenthandlingars tillgänglighet, som genom detta stadgande vidtagits, ehuru i allmänhet nyttig och af behovet påkallad, har dock genom den formulering, som stadgandet härom erhållit, och den tolkning, som i tillämpningen gifvits däråt, blifvit i vissa fall större, än som af de patentsökandes berättigade intresse synes fordras, och på samma gång till hinder för eller åtminstone försvärande patentväsendets utveckling.

Särskildt gäller detta alla sådana patentärenden, som varit föremål för besvär och dragits inför Kungl. Maj:ts pröfning. I de fall, då ansökningens tillbakavisande af patent- och registreringsverket blifvit af Kungl. Maj:t gilladt, och ansökningen således icke leder till patent, få förhandlingarna, som förts om densamma, icke utan sökandens lof meddelas andra.

Det torde vara tydligt, att på detta sätt ett stort antal för patentväsendets utveckling nyttiga prejudikat och yttranden göras helt och hållet ofruktbara, desto mer till skada, som de af Kungl. Maj:t fastställda afslagsbesluten äro till antalet långt öfvervägande dem, som upphävas, och oftare beröra principiella och ingripande frågor. Att i fråga om afslagna patentansökningar söka bekomma vederbörandes tillstånd är tydligen omständligt och ofta icke ens möjligt. Erfarenheten har jämväl visat, att de sökande ej äro synnerligen benägna att lämna sitt medgifvande därtill.

Några speciella exempel torde lättast klarställa frågans verkliga innebörd.

Af grundläggande betydelse är gifvetvis hvad som skall förstås med »uppfinding». Patentförordningen ger härå ingen definition, utan är afgörandet, huruvida en sådan verkligen föreligger, beroende på pröfning i hvarje särskildt fall. Vid flera tillfällen har frågan härom varit föremål för underdåniga besvär med däraf följande grundlig principiell utredning från patent- och registreringsverkets sida, men när afslaget fastställts af Kungl. Maj:t, har naturligtvis det värde för andra likartade fall, som en sådan frågas behandling och utgång möjligen skulle kunna medföra, helt och hållet gått förloradt. Ej sällan göra sig olika meningar gällande om tolkningen af i patentförordningen omtalad »öppen utöfning». Afgjorda prioritetsfrågor mellan olika ansökningar innebära likaså prejudikat af stor betydelse. Men så snart patent ej meddelats, äro alla dessa prejudikat och utredningar af såväl patent- och registreringsverket som Kungl. Maj:t undandragna offentligheten och utan nytta för kommande fall.

Något skäl, hvarför dessa ansökningar icke skulle göras tillgängliga, torde knappast kunna angifvas, men däremot vore det utan tvifvel till stor nytta för patentväsendet, att allmänheten finge kännedom om de utredningar och beslut, som kunde tjäna till vägledning för framtiden.

Det förtjänar äfven framhållas, att man i andra länders patentlitteratur finner redogörelser om äfven öfverklagade och afslagna patentansökningar.

I det svenska förfarandet vid patents meddelande ingår, att ansökningen, därest ansökningshandlingarna äro fullständiga och anledning ej förekommit att genast afslå ansökningen, kungöres och hålles under viss tid tillgänglig, så att enhvar, som det önskar, må kunna göra invändning mot patentets meddelande. Sådana invändningar förekomma jämväl ej sällan. Patent- och registreringsverket sätter alltid sökanden i tillfälle att yttra sig öfver den gjorda invändningen, och ofta vill

äfvén invändaren vidare utveckla sin sak med anledning af den förklaring, som af sökanden afgifvits, så att understundom en skriftväxling uppstår mellan sökanden och invändaren. Nu har från visst håll den åsikten gjort sig gällande, att invändaren icke vore berättigad att få del af de yttranden af sökanden, hvartill invändningen gifvit anledning. Det lär vara tydligt, att med en sådan uppfattning hela invändningsförfarandet vore förfeladt, då invändaren, om han därtill funne anledning, icke skulle kunna vidare utveckla och fullfölja sin sak med anledning af det bemötande eller den motbevisning, sökanden åstadkommit. Äfvén om det icke är uttryckligen angifvet i tryckfrihetsförordningen eller patentförordningen, att den på en invändning följande skriftväxlingen skall, likaväl som de kungjorda ansökningshandlingarna, hvilka föranledt invändningen, hållas tillgängliga för den, som önskar däraf taga kännedom, lär en sådan tillgänglighet vara helt och hållet i öfverensstämmande med författningens anda. Patent- och registreringsverket har också intagit denna ståndpunkt. Emellertid, då annan åsikt härom framkommit, torde vara lämpligt, att åt det i praktiken följda tillvägagåendet gifves tydligt stöd i lag.

Nu antydda förändringar kunna genomföras utan ändring af tryckfrihetsförordningen genom upptagande i den gällande patentförordningen af erforderliga föreskrifter. Den närmare utredningen torde dock i detta fall böra ske genom Kungl. Maj:t, och får jag fördenskull vördsamst hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser i nu gällande patentförordning, att handlingar, protokoll och beslut i patentärende, som varit föremål för underdånigt besvär, äfvensom den skriftväxling med däraf föranledda beslut, hvartill invändning mot patents beviljande gifvit anledning, må blifva för allmänheten tillgängliga.»

Utskottet vill till en början erinra därom, att det af motionären anförda grundlagsstadgandet om förbud emot offentliggörande, utan patentsökandes medgifvande, af handlingar i vissa patentärenden tillkommit med föranledande af en utaf öfverdirektören och chefen för patent- och registreringsverket till Kungl. Maj:t afgifven framställning, däri påvisades de stora vådor och olägenheter, som för patentsökande kunde uppkomma genom frihet för allmänheten att taga del af hvilken hand-

ling som helst i ett på ämbetsverkets handläggning ännu beroende patentärende.

I detta afseende erinrades först och främst om den kränkning af patentsökandens intresse, som kunde äga rum, därest handlingarna i ett patentärende blefve för allmänheten tillgängliga, innan uppfinningen blifvit fullt utarbetad och innan beskrifningen och patentanspråken kunnat formuleras med nödig fullständighet och noggrannhet. Den trygghet, som uppfinnaren sökte vinna genom patentansökningen, kunde därigenom på det betänkligaste äfventyras, i det att en konkurrent med den kännedom, han hos patentmyndigheten vunnit om den gjorda uppfinningen, kunde utrikes därå söka patent för egen räkning eller ock offentliggöra densamma, så att dess patentering i utlandet omöjliggjordes. Äfvenledes kunde, om uppfinnarens ansökning på grund af något begånget formfel eller annan försummelse förfölle, konkurrenten här i riket ingifva en ansökning om patent å samma uppfinning, innan uppfinnaren kunne förnya sin ansökning. Och äfven om konkurrenten ej på något af nu angifna sätt lyckades själf vinna patenträtt å uppfinningen eller förhindra uppfinnaren att därå erhålla patent, kunde han dock genom studium af patentakten vinna många viktiga upplysningar, som satte honom i stånd att obehörigen krossa den andres verksamhet såsom uppfinnare eller industriidkare. Ej sällan hände, att en patentansökning afsåge eller omfattade något, som visserligen ej befundes vara af beskaffenhet att kunna patenteras, men dock hade sitt stora värde såsom fabriks hemlighet; och att en konkurrent erhöle kännedom om en dylik hemlighet kunde ofta vara lika ofördelaktigt som om han lyckades omkullkasta ett patent. På dessa och öfriga skäl hemställde öfverdirektören och chefen för patent- och registreringsverket, huruvida icke skäl förefundes till sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att de patentsökande kunde vinna full trygghet, att icke obehöriga personer hos patentverket toge kännedom om patentansökningarnas innehåll, innan dessa jämlikt 7 § i patentförordningen utlagts för allmänheten, eller eljest satte sig i besittning af sådana upplysningar om de till patentering anmälda uppfinningarna, som icke, eller åtminstone icke i patentfrågans dåvarande läge, varit afsedda att komma till allmänhetens kännedom.

I anledning af denna framställning aflät Kungl. Maj:t till 1899 års riksdag proposition med förslag om sådant tillägg till tryckfrihetsförordningen, att ansökning om patent äfvensom öfriga handlingar i ärende angående sådan ansökning samt patentmyndighetens protokoll och beslut däri ej finge, utan vederbörande patentsökandes medgifvande,

utlämnas i vidare mån än gällande föreskrifter angående patent för-
anledde.

Konstitutionsutskottet, till hvars behandling propositionen hänvi-
sades, förklarade i afgifvet utlåtande sig anse ett tillägg till tryck-
frihetsförordningen i den af Kungl. Maj:t föreslagna riktningen vara
högst nödigt. Enligt utskottets åsikt behöfde man emellertid icke gå
så långt i begränsningen af tryckfriheten som det kungl. förslaget för
att uti ifrågavarande afseende bereda de patentsökande all erforderlig
trygghet. Under påpekande däraf att behovet af skydd mot obehörigt
delgifvande af patentansökningar och dithörande handlingar i första
hand gjorde sig gällande under den tid, som gemenligen åtginge från
det en uppfinnare först anmält sin uppfinning till patentering och till
dess hans patentanspråk samt hans beskrifning öfver uppfinningen
blifvit formulerade med den fullständighet och noggrannhet, som vore
nödiga för att patents beviljande skulle kunna ifrågakomma, ansåg ut-
skottet det vara af nöden, att i tryckfrihetsförordningen infördes en be-
stämmelse, enligt hvilken ansökning om patent och dithörande hand-
lingar icke finge, innan ännu patentet beviljats, utan sökandens med-
gifvande hållas för allmänheten tillgängliga i vidsträcktare mån än
som föranleddes af gällande föreskrifter angående patent. För skyd-
dande af en uppfinnares rätt öfver sin egen uppfinning skulle emeller-
tid i vissa fall en bestämmelse, sådan som den nyss antydda, icke göra
till fyllest. Enligt hvad utskottet från sakkunnigt håll inhämtat, in-
träffade det nämligen icke sällan, att en och samma patentansökning
innehölle, jämte en uppfinning, hvarå patent kunde beviljas, uppslag till
andra uppfinningar, hvilka ännu icke vore nog utarbetade för att kunna
patenteras, eller redogörelser för tillverkningsmetoder och dylikt, hvilka
icke vore af beskaffenhet att kunna erhålla patentskydd, men hvilka
dock kunde hafva stort värde såsom fabriks-hemligheter. Enligt ut-
skottets åsikt borde emelletrid en uppfinnares rätt att själf bestämma
öfver offentliggörandet af dylika uppfinningar eller metoder icke lida
intrång därigenom att de upptagits i en till patentmyndigheten ingifven
ansökning, som endast delvis kunnat bifallas, icke heller borde en sådan
utgång af saken kunna berättiga andra uppfinnare eller industriidkare
att genom studium af patentakterna tillgripa frukterna af den förres
arbete på sin uppfinning. Enahanda borde naturligtvis förhållandet
äfvén vara, om sådana uppslag till uppfinningar eller redogörelser öfver
tillverkningsmetoder förekomma i en ansökning, som icke kunnat till
någon del beviljas. Det ifrågasatta tillägget till tryckfrihetsförordningen
borde sålunda från obehörigt delgifvande till allmänheten skydda icke

blott patentansökningar och dithörande handlingar, intill dess patentansökningen slutligen pröfvats, utan äfven under alla förhållanden sådana handlingar, i hvad de anginge uppfinningar, å hvilka patent ej beviljats.

Däremot föreläge enligt utskottets tanke ej någon anledning att från delgifvande till allmänheten undantaga patenthandlingar rörande uppfinningar, å hvilka patent beviljats.

Under återopande af dessa skäl föreslog konstitutionsutskottet det tillägg till tryckfrihetsförordningen, som sedermera af Riksdagen antogs och af Kungl. Maj:t stadfästes.

Såsom af den ofvan lämnade redogörelsen framgår, har det i grundlagen stadgade förbudet emot patenthandlingars offentliggörande tillkommit uteslutande i syfte att skydda och tillvarataga patentsökandes intresse. För bedömande, huruvida inskränkning af förbudet för vissa fall lämpligen må vidtagas, är det sålunda angeläget att klargöra, huruvida detta kan ske utan att träda för nära patentsökandes berättigade anspråk på skydd emot obehöriga ingrepp i uppfinnarerätten. Hvad motionärens förslag i detta hänseende vidkommer, synes det utskottet uppenbart, att detsamma går längre än hänsynen till patentsökandens intresse medgifver. Skulle, på sätt motionären ifrågasatt, handlingar, protokoll och beslut i patentärenden, som genom besvär bragts under Kungl. Maj:ts pröfning, utan patentsökandens medgifvande blifva för allmänheten tillgängliga, kunde detta i vissa fall föranleda väsentliga olägenheter för den patentsökande. Enligt 8 § patentförordningen kunna nämligen dylika besvär afse icke blott sådana fall, då patentansökning, som varit fullständig och sålunda jämlikt 7 § patentförordningen skolat under viss tid före meddelandet af patentmyndighetens beslut hållas för allmänheten tillgänglig, blifvit af patentmyndigheten afslagen, utan jämväl sådana fall, som omförmålas i 5 och 6 §§, då ansökningen förklarats förfallen till följd af patentsökandens underlåtenhet att i behörig tid fullständiga ansökningen eller då afslag å ansökningen meddelats, innan det s. k. uppbudsförfarandet kommit till stånd. För dessa sistnämnda fall är det för patentsökanden af lika stor vikt att patenthandlingarna skyddas emot offentliggörande, efter det frågan dragits under Kungl. Maj:ts pröfning, som att sådant sker, innan patentmyndigheten meddelat sitt beslut. Beträffande sådana fall, då ansökningshandlingarna åtminstone delvis redan varit hos patentmyndigheten tillgängliga för allmänheten, synas visserligen ej samma

betänkligheter möta emot ett mera vidsträckt offentliggörande, sedan besvär hos Kungl. Maj:t blifvit emot patentmyndighetens afslagsbeslut anförda, men i saknad af närmare utredning härutinnan vågar utskottet ej med bestämdhet härom göra något uttalande. Tilläfventyrs kunna patentmyndighetens yttranden i ärendet innehålla uttalanden om sådana delar af ansökningen, som ej afse själfva patentanspråket, utan innehålla redogörelser för tillverkningsmetoder eller uppslag till andra uppfinningar än den, hvars patenterande närmast vore i fråga. Genom offentliggörande af dessa yttranden skulle då patentsökanden kunna blifva lidande i sin rätt att föfoga öfver resultaten af sitt tankearbete. Utskottet medgifver villigt det vara en olägenhet, att på grund af det nu stadgade förbudet emot patenthandlingars offentliggörande en del vägledande utlåtanden från patent- och registreringsverkets och andra sakkunniges sida undandragas offentligheten, men utskottet tilltror sig ej kunna bedöma, huruvida någon förändring härutinnan kan åvägbringas med bibehållande af behörigt skydd åt patentsökandes intresse. För öfrigt lärer patent- och registreringsverket hafva anledning tillse, att lagstiftningen i ifrågavarande hänseende ej onödigtvis lägger hinder i vägen emot offentliggörande af patenthandlingar, och det torde alltså kunna förväntas, att nämnda myndighet af eget initiativ skall komma att hos Kungl. Maj:t göra framställning i ämnet, därest och i den mån erfarenheten kommer att ådagalägga, att de nuvarande bestämmelserna äro i ena eller andra hänseendet otillfredsställande.

Hvad senare delen af motionärens framställning beträffar eller att i patentförordningen skulle meddelas uttrycklig föreskrift därom att den skriftväxling med däraf föranledda beslut, hvartill invändning mot patents beviljande gifvit anledning, skulle blifva för allmänheten tillgänglig, har motionären själf uppgifvit, att det af honom förordade förfarandet redan iakttages af patent- och registreringsverket; och vid sådant förhållande finner utskottet sig sakna anledning att förorda någon särskild lagändring i nämnda syfte.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 april 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.